

До 70-ліття Юрія Панасовича Зозулі

Зозуля Ю. П., 1927 р. н., у 1950 році закінчив Вінницький медичний інститут. З 1950 року працює в Київському Інституті нейрохірургії послідовно: клінічний ординатор, молодший науковий співробітник (1952), старший науковий співробітник (1953), керівник відділу нейроонкології (з 1956), виконуючий обов'язки головного лікаря (з 1956), заступник директора з наукової роботи (1964), з 1993 року по теперішній час – директор інституту, який сьогодні носить назву Державна установа «Інститут нейрохірургії ім. акад. А. П. Ромоданова НАМН України». Віце-президент АМН України (1993–2011), Член Президії НАМН України, Академік НАМН (1994) та НАН України (2009). Стаж роботи – 62 роки.

Першим науковим здобутком Зозулі Ю. П. було вивчення туберкулом головного мозку. Ця науково-дослідна робота у вигляді кандидатської дисертації «Клиническое и экспериментальное обоснование комбинированного лечения туберкулом задней черепной ямки» була захищена у 1953. На її основі була видана монографія «Туберкуломы головного мозга» (1959).

В подальшому, наукові дослідження Ю. П. Зозулі були присвячені надзвичайно важливій проблемі, а саме кровопостачанню пухлин головного мозку і змінам мозкового кровообігу, що вимагало глибокого вивчення та осмислення питань нейроонкології, патофізіології мозкового кровообігу, налагодженню складних методів його дослідження. Ці дослідження завершилися захистом у 1966 році докторської дисертації: «Кровоснабжение опухолей полушарий головного мозга и наблюдаемые при них изменения мозгового кровообращения».

У 1956 р. Ю. П. Зозулі присвоєне вчене звання старшого наукового співробітника, а в 1968 – вчене звання професора зі спеціальності «нейрохірургія».

У наступні роки важливими науковими здобутками Ю. П. Зозулі були розробки, які стосуються проблем нейроонкології, судинної нейрохірургії, найбільш ефективних методів діагностики та хірургічного лікування різних видів

патології нервової системи. Ю. П. Зозуля один із перших в Україні започаткував впровадження мікрохірургічної технології в нейрохірургії, що значно розширило можливості оперативних втручань у важкодоступних базальних відділах мозку та підвищило їх ефективність. Під керівництвом Ю. П. Зозулі розроблені методи хірургічного лікування менингіом краніобазальної локалізації, невриноом слухового нерву, краніофарингіом, проведені дослідження та розроблені методи ревазуляризації при ішемічних інсультах. Результати цих робіт опубліковані в багатьох монографіях.

Юрій Панасович є піонером з впровадження в нейроонкологію лазерного випромінювання, що представлено в монографії: «Лазерная нейрохирургия» (1992).

Зозуля Ю. П. є автором і координатором розробок хірургічного лікування наслідків запальних процесів та аномалій розвитку головного і спинного мозку, больових спондилогенних синдромів, уражень черепно-мозкових і периферичних нервів, дитячого церебрального паралічу. Протягом двох останніх десятирічь Юрій Панасович приділяє велику увагу фундаментальним дослідженням. Це стосується вивчення механізмів дії трансплантації ембріональної тканини, вивчення механізмів дії стовбурових нейрогенних клітин, вивчення диференційної експресії генів в гліальних пухлинах головного мозку. Наукові дослідження за цими напрямками знайшли відображення в ряді монографій, останні з яких «Свободнорадикальное окисление и антиоксидантная защита при патологии головного мозга» (2000), «Нейрогенная дифференцировка стволовых клеток» (2005), «Хирургическое лечение нейрокомпрессионных пояснично-крестцовых болевых синдромов» (2006), «Глиомы головного мозга» (2007).

Велика увага приділялась також вивченню впливу малих доз радіації на нервову систему як в клініці, так і в експерименті. За результатами цієї роботи опублікована колективна монографія під редакцією Ю. П. Зозулі, в якій підведений підсумок наукових досліджень, пов'язаних з Чорнобиль-

ською тематикою: «Хронічний вплив малих доз опромінення на нервову систему: Експериментальні дослідження та клінічні спостереження» (1998), а також — «Антиоксидантні властивості природних сполук в умовах впливу іонізуючого випромінювання» (2001).

У 1996 р. за велику організаційну роботу і цикл праць щодо впровадження нових методів діагностики та мікрохірургічного лікування пошкоджень периферичної нервової системи Ю. П. Зозуля удостоєний Державної премії України в галузі науки і техніки. У 2001 році за цикл робіт з розробки та застосування лікворшунтуючих систем Ю. П. Зозуля вдруге удостоєний Державної премії України. В той же час, у 1999 році, за цикл робіт, присвячених вивченню окисно-відновних та антиоксидантних процесів при ураженнях центральної нервової системи, Президією НАН України йому було присуджено премію ім. О. О. Богомольця.

У 1991 р. Ю. П. Зозуля обраний член-кореспондентом НАН України. У 1993 р., з моменту створення АМН України, обраний член-кореспондентом і віце-президентом АМН України (у наступні роки переобирався на цю посаду двічі — останній раз у 2007 р.). У 1994 р. обраний дійсним членом АМН України, а у 2009 р. — дійсним членом НАН України.

Зозуля Ю. П. — провідний нейрохірург, визнаний вчений в галузі хірургічної патології центральної нервової системи, відомий організатор науки та педагог, має вагомий науковий здобуток з різних напрямків нейрохірургії.

Результати наукових експериментальних та клінічних досліджень Ю. П. Зозулі широко висвітлені на вітчизняних і міжнародних наукових форумах різних рівнів, у тому числі на Всесвітніх та Європейських з'їздах, симпозиумах, семінарах. Він автор 662 наукових робіт, в тому числі 26 монографій і книг, 49 авторських свідоцтв і патентів.

Ю. П. Зозуля очолює і удосконалює українську нейрохірургічну школу, підготував 29 кандидатів та 22 доктора наук.

У 1978 р. Указом Президії Верховної ради УРСР йому присвоєно почесне звання «Заслужений діяч науки Української РСР». Відмінник охорони здоров'я (1958), нейрохірург вищої категорії.

Ю. П. Зозуля постійно проводить науково-організаційну роботу з планування та координації наукових досліджень як голова Проблемної комісії «Нейрохірургія» МОЗ та НАМН України, як Голова Спеціалізованої вченої ради по захисту докторських та кандидатських дисертаційних робіт.

У 1993 р. обраний Першим Президентом Української Асоціації Нейрохірургів, яка прийнята до Європейської та Всесвітньої асоціації нейрохірургів, а Юрій Панасович входить до складу Виконавчого Комітету цих асоціацій. Ю. П. Зозуля здійснює велику організаційну роботу з вдосконалення нейрохірургічної служби в Україні.

Ю. П. Зозуля член Координаційних рад Державних Програм (ЧМТ, судинна патологія головного мозку), ініціатор розробки Протоколів надання медичної допомоги хворим з нейрохірургічною патологією.

Ю. П. Зозуля доклав багато зусиль для удосконалення та розвитку діяльності Інституту: відкриття Дитячого нейрохірургічного центру, налагодження виробництва лікворшунтуючих систем, розбудова клінічного корпусу, переоснащення клінічних відділень новим обладнанням, організація і відкриття нового радіонейрохірургічного відділу та придбання для його роботи сучасного обладнання.

Ю. П. Зозуля постійно здійснює державну і суспільну роботу. Він був Головою комісії з атестації лікарів в закладах АМН України, зараз виконує обов'язки Голови Наукової Ради з клінічної медицини НАМН України, є членом Експертної Ради з питань науки та науково-технічної політики при Кабінеті Міністрів України, членом Вищої експертної ради Міністерства освіти і науки, членом координаційної ради з напрямку «Новітні біотехнології, методи діагностики та лікування захворювань» при Міністерстві освіти і науки, Почесним членом Асоціації нейрохірургів Російської Федерації, Почесним професором Московського інституту нейрохірургії ім. М. Н. Бурденка, Головним редактором «Українського нейрохірургічного журналу», членом редколегії «Журналу Академії медичних наук», «Клінічна інформатика і Телемедицина» та інших 10 вітчизняних та закордонних наукових медичних журналів, у тому числі «Вопросы нейрохирургии» (Москва, Росія).

За багаторічну і плідну роботу Ю. П. Зозулю нагороджено 5 медалями, орденом «Знак Пошани» (1976), орденом «За заслуги» III ступеня (1997), орденом князя Ярослава Мудрого V ступеня (2008), Відзнакою НАН України «За наукові досягнення» (2007), Почесною грамотою Президії Верховної Ради УРСР (1982), Почесною грамотою Верховної Ради України (2005).

Юрій Панасович Зозуля — людина високої культури, енциклопедичних знань, відточеного до філігранності практичного хірургічного вміння. Він володіє високою працездатністю, принциповістю, вимогливим ставленням до себе і свого оточення, сумлінним виконанням своїх обов'язків.

Академік Ю. П. Зозуля вносить вагомий внесок в роботу Української асоціації «Комп'ютерна Медицина», сприяє впровадженню новітніх інформаційних медичних діагностичних технологій в лікувальний процес.

Українська Асоціація «Комп'ютерна Медицина» і Редакційна колегія журналу «Клінічна інформатика і Телемедицина» щиро поздоровляють Юрія Панасовича Зозулю з Ювілеєм, бажають міцного здоров'я, подальших творчих успіхів в науковій, громадській і лікувальній діяльності.

*Перший віце-президент УАКМ
Голова Вченої ради УАКМ
д.м.н., професор О. Ю. Майоров*